Kriisinhallintakeskuksen vastaus lausuntopyyntöön ”Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko"

Kriisinhallintakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta (VNS 10/2021 vp, jäljempänä selonteko).

Siviilikriisinhallinta edistää ihmisoikeusperustaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamista. Siviilikriisinhallinnan kautta voimme edesauttaa ihmisoikeuksien ja kansainvälisten sopimusten noudattamisen jatkamista myös siinä vaiheessa, kun esimerkiksi kehitysyhteistyötoimijat eivät pysty työskentelemään toimialueella turvallisuustilanteen vuoksi.

Kriisinhallintakeskus pitää tärkeänä, että selonteko painottaa ihmisoikeusnäkökulmaa kriisinhallinnassa. Selonteko toteaa, että Suomi tukee ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä, mukaan lukien naisten ja lasten oikeuksia ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyä konflikteissa, osallistumalla kriisinhallintaoperaatioihin (s. 28) ja oikeusvaltiokehityksen riittävää huomioon ottamista kansainvälisessä kriisinhallintatoiminnassa (s. 31).

Kriisinhallintakeskus katsoo, että selonteossa tulisi tarkemmin eritellä siviilikriisinhallinnan ja sotilaallisen kriisinhallinnan toisistaan eroavia toimintatapoja ja osittain erilaisia tavoitteita. Siviilikriisinhallinta on toimialaltaan laajempaa ja siviilikriisinhallinnan sateenvarjon alle mahtuu suuri kirjo erilaista rauhaa ja turvallisuutta edistävää toimintaa. Siviilikriisinhallinnassa pureudutaan kehittyvien maiden ja hauraiden valtioiden instituutioiden vahvistamiseen ja oikeusvaltioperiaatteiden tukemiseen. Siviilikriisinhallinta edistää rauhaa ja konfliktista toipuvien kehittyvien alueiden vakautta etenkin instituutioiden vahvistamisen kautta ja tähtää usein lainsäädännöllisen muutoksen tukemiseen.

Tällä hetkellä Kriisinhallintakeskuksen lähettämiä ihmisoikeusneuvonantajia työskentelee kahdessa Euroopan Unionin CSDP-missiossa: EUAM Ukraine ja EUCAP Sahel Mali. Oikeusvaltioasiantuntijoita on lähetettynä kolmessa EU:n CSDP-missioissa: EUBAM Libya, EUCAP Somalia ja EULEX Kosovo. Lisäksi oikeusvaltioasiantuntijoita on Kriisinhallintakeskuksen lähettäminä EU:n ulkosuhdehallinnossa ja ollut myös YK:n UNITAD-tutkintaryhmässä, joka edistää ISIL:in saamista vastuuvelvolliseksi rikoksistaan. Kriisinhallintakeskus lähettää myös paljon suomalaisia poliiseja sekä EU:n että YK:n siviilikriisinhallinnan tehtäviin. Poliiseilla on usein tärkeä mentorin ja paikallishallinnon neuvonannon rooli missioissa, jotka tukevat siviiliturvallisuussektorin uudistamista oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti.

Siviilikriisinhallintamäärärahasta rahoitetaan myös Euroopan Neuvostoon ja Etyjin ihmisoikeusjärjestö ODIHR:iin lähetettävät asiantuntijat. Kuten selonteossa mainitaan, yksi Suomen painopistealueista Euroopan Neuvostossa on romanien oikeuksien edistäminen ja Kriisinhallintakeskus onkin lähettänyt järjestöön romanikysymysten asiantuntijan.

Kriisinhallintakeskus nostaa myös esiin vaalitarkkailun, jota selonteko ei käsittele. Vaalitarkkailun tavoite on tukea demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien toteutumista maailmanlaajuisesti. Vaalitarkkailuun osallistumisen koordinoiminen siirtyi ulkoministeriöltä Kriisinhallintakeskukselle vuoden 2022 alusta lähtien. Suomi lähettää vuosittain noin 50 henkilöä EU:n ja Etyjin vaalitarkkailumissioihin joko

CMC Finland
PL 1325
(Ratapihantie 9, 6. kerros)
00521 Helsinki

Puhelin(vaihde)
+358 295 480 171

www.cmcfinland.fi

CERTIFIED QUALITY SYSTEM DNV·GL ISO 9001

pitkäaikaisiksi tai lyhytaikaisiksi vaalitarkkailijoiksi. Lisäksi suomalaisia kansanedustajia osallistuu lyhytaikaisina vaalitarkkailijoina Etyjin ja Euroopan Neuvoston parlamentaaristen yleiskokousten missioihin.